ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ
Спільник Маргарити Сергіївни

«Предиктори розвитку діабетичної периферичної полінейропатії та її роль в перебігу цукрового діабету I типу у дітей» за спеціальністю 228 «Педіатрія» (22 Охорона здоров'я)

ГОЛОВА ЗАСІДАННЯ: професор кафедри госпітальної педіатрії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України, д.мед.н., професор Пашкова О.Є.

СЕКРЕТАР: доцент кафедри госпітальної педіатрії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат медичних наук, доцент Гиря О.М.

ПРИСУТНІ: проректор з наукової роботи ЗДМФУ, д.мед.н., професор Туманський В.О., завідувач кафедри госпітальної педіатрії ЗДМФУ, д.мед.н., професор Леженко Г.О., доцент кафедри госпітальної педіатрії, д.мед.н., доцент Каменщик А.В.; асистент кафедри госпітальної педіатрії, доктор філософії Захарченко Н.А.; завідувач кафедри дитячих хвороб ННІПО, Заслужений діяч науки та техніки України, д.мед.н., професор Овчаренко Л.С.; доцент кафедри дитячих хвороб ННІПО ЗДМФУ, к.мед.н., доцент Котлова Ю.В.; завідувач кафедри дитячих інфекційних хвороб ЗДМФУ, д.мед.н., професор Усачова О.В.; доцент кафедри факультетської педіатрії, к.мед.н., доцент Самохін І.В.; доцент кафедри факультетської педіатрії, к.мед.н., доцент Кряжев О.В.; доцент кафедри факультетської педіатрії, к.мед.н., доцент Ярцева Д.О.

Усього присутніх – 13 осіб.

На спільному засіданні кафедр факультетської педіатрії, госпітальної педіатрії, дитячих інфекційних хвороб, дитячих хвороб ННІПО ЗДМФУ МОЗ України 12 лютого 2026 року проаналізовані результати виконання здобувачем ступеня доктора філософії, аспірантом кафедри госпітальної педіатрії ЗДМФУ Спільник Маргарити Сергіївни освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукових досліджень, текст написаної дисертації та опубліковані наукові статті та тези за темою дисертації, а також заслухана доповідь-презентація здобувача дисертаційної роботи та відповіді здобувача на запитання учасників фахового семінару.

Актуальність теми дисертації. Актуальність проблеми діабетичної периферичної полінейропатії (ДПН) зумовлена її високою поширеністю, яка складає приблизно 30% серед осіб, хворих на цукровий діабет. Не дивлячись на те, що ознаки ураження нервової системи можуть з'являтися вже в перший рік захворювання на цукровий діабет, діагностика даного ускладнення, визначення поширеності у дітей залишаються складними. Це обумовлено тим, що у більшості дітей ДПН має субклінічний перебіг - стан без видимих скарг, який можна виявити лише за допомогою спеціальних методів. До 50% випадків ДПН можуть бути безсимптомними.

Відомо, що основною причиною розвитку ДПН є хронічна гіперглікемія. Проте на сьогодення залишається багато суперечок щодо предикторів, факторів ризику та патогенетичних ланок розвитку та прогресування ДПН у дітей.

Не викликає сумнівів той факт, що рання діагностика та своєчасне втручання важливі для запобігання розвитку діабетичної полінейропатії. Але більшість методів, які застосовуються для діагностики ДПН, переважно використовуються серед дорослого населення і є непридатними для використання в дитячому віці внаслідок їх інвазивності. Тому діагностика даного ускладнення цукрового діабету, у дітей залишається складною. Отже, визначення предикторів виникнення, особливостей клінічного перебігу та патогенетичних механізмів розвитку ДПН у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу, є актуальним задля підвищення ефективності діагностики та прогнозування її розвитку.

Новизна дослідження та одержаних результатів. Отримані нові дані щодо частоти розвитку та особливостей клінічного перебігу діабетичної периферичної полінейропатії у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу. Уточнено дані щодо факторів ризику розвитку діабетичної периферичної полінейропатії у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу. Показана роль гамма-аміномасляної кислоти, фетуїну А, S100, копептину у патогенезі розвитку діабетичної периферичної полінейропатії у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу. Доведена можливість комплексного застосування шкали клінічного неврологічного обстеження та Модифікованої педіатричної оцінки загальної нейропатії в неінвазійній діагностиці діабетичної периферичної полінейропатії у дітей.

Розроблено прогностичну модель розвитку та шкалу визначення групи індивідуального прогнозу ризику розвитку ДПН у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу. Показано діагностичну значущість специфічних білків S100 та GABA в визначенні ступеня виразності неврологічного дефіциту.

Теоретичне значення отриманих результатів. Теоретичне значення полягає в науковому обґрунтуванні прогнозування розвитку ДПН та ступеня вираженості неврологічного дефіциту у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу, шляхом встановлення нових інформативних предикторів ризику її виникнення на підставі визначення факторів ризику її виникнення, особливостей клінічного перебігу та патогенетичних механізмів її розвитку у дітей.

Отримані нові наукові положення становлять інтерес для практичної медицини.

Практичне значення отриманих результатів. У сукупності отримані результати становлять теоретичну і методичну базу для удосконалення неінвазійної діагностики ДПН, оптимізації прогнозування ризику її розвитку та ступеню вираженості неврологічного дефіциту у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу.

Результати дисертаційної роботи впроваджено в діяльність ендокринологічного відділення КНП «Запорізька обласна клінічна дитяча лікарня» Запорізької обласної ради (м. Запоріжжя), відділення ендокринної патології та статевого дозрівання ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків. Національної академії медичних наук України» (м. Харків), педіатричних відділень КНП «Міська дитяча клінічна лікарня» Чернівецької

міської ради (м. Чернівці), КНП «Дитяча міська клінічна лікарня Полтавської міської ради» (м. Полтава), КНП Миколаївської міської ради «Міська дитяча лікарня №2» м. Миколаїв), , що підтверджують відповідні акти впровадження

Теоретичні положення дисертації використовуються в навчальному процесі на кафедрі госпітальної педіатрії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, на кафедрі педіатрії Харьківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, на кафедрі педіатрії №2 Полтавського державного медичного університету. Впровадження підтверджуються відповідними актами.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Сформульовані в дисертації положення, висновки і рекомендації базуються на достатній кількості матеріалу (103 дитини, хворих на цукровий діабет 1 типу, та 34 умовно здорових дітей, репрезентативних за віком та статтю, що увійшли до контрольної групи) із застосуванням сучасних методів дослідження (клініко-анамнестичні, функціональні, біохімічні, імуноферментні та статистичні). Всі дослідження узгоджені Комісією з питань біоетики Запорізького державного медико-фармацевтичного університету (протокол № 1 від 15.01.2026 року), не містять даних, які суперечать сучасним вимогам біоетики та морально-етичних норм. Достовірність первинних матеріалів дисертації здобувача ступеня доктора філософії перевірена комісією у складі: д.мед.н., професор Усачова О.В. (голова); д.біол.н., професор Павлов С.В. (секретар), члени комісії: д.мед.н, професор Пашкова О.Є., головний метролог Ребець В.С., створеною відповідно до наказу ректора ЗДМФУ № 330 від 13.09.2024 року «Про склад комісії з перевірки первинної науково-дослідної документації ЗДМФУ». Всі документи оформлені відповідно до існуючих вимог, результати досліджень оброблені сучасними статистичними методами аналізу на персональному комп'ютері. Первинна документація за обсягом та характером досліджень повністю відповідає даним, наведеним в дисертаційній роботі. За результатами метрологічної перевірки та нормоконтролю рукопису дисертації виданий Експертний метрологічний висновок № 422 від 06.01.2026 року.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні результати і нові наукові положення дисертації повністю опубліковані в наукових журналах та в матеріалах науково-практичних конференцій. За матеріалами дисертації опубліковано 12 наукових робіт, із них 5 статей (3 статті – у наукових фахових видання України, що включені до наукометричної бази Scopus та 2 – у наукових фахових виданнях України категорії Б), 7 тез доповідей. Автор не використовувала у своїй роботі ідеї та розробки співавторів публікацій.

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням здобувача. Дисертанткою самостійно проведено інформаційний пошук та проаналізовано літературні дані за темою дисертаційної роботи, розроблено дизайн дослідження. Здійснення підбір, клінічне та інструментальне обстеження пацієнтів. Дослідження крові методом імуноферментного аналізу було проведено на базі навчально-наукового медико-

лабораторного центру (директор – д.мед.н., професор Щербина Р.О.) за безпосередньою участю дисертантки. Авторка систематизувала та статистично опрацювала отримані результати досліджень, написала всі розділи дисертації та оформила їх. Особисто підготувала до друку наукові праці, доповіді на науково-практичних конференціях та забезпечила впровадження наукових актів у роботу лікувально-профілактичних та навчальних закладів України.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи представлені та обговорені на Всеукраїнській науково-практичній конференції з онлайн-трансляцією «Досягнення та перспективи експериментальної і клінічної ендокринології» (Харків, 2024, 2025), IX науково-практичній конференції молодих вчених з міжнародною участю «Проблеми сьогодення в педіатрії» (Харків, 2024), 84-й Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів з міжнародною участю «Актуальні питання сучасної медицини і фармації – 2024» (Запоріжжя, 2024), науково-практичній конференції з онлайн трансляцією «Ендокринна патологія у віковому аспекті», (Харків, 2024), науково-практичній конференції «Новітні технології в педіатричній науці, практиці, сімейній медицині та освіті» (Одеса, 2024, 2025), X науково-практичній конференції молодих вчених та студентів з міжнародною участю «Проблеми сьогодення в педіатрії» (Харків, 2025), XVII науково-практичній конференції «Сучасна дитяча ендокринологія» (Львів, 2025).

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. Принципових зауважень щодо змісту і оформлення дисертації немає, окремі стилістичні помилки не знижують загальну цінність дисертації.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Спільник Маргарити Сергіївни «Предиктори розвитку діабетичної периферичної полінейропатії та її роль в перебігу цукрового діабету I типу у дітей» є завершеним науковим дослідженням, в якому приведене нове рішення актуального завдання сучасної медицини щодо підвищення ефективності діагностики та прогнозування розвитку діабетичної периферичної полінейропатії на підставі визначення предикторів її виникнення, особливостей клінічного перебігу та патогенетичних механізмів її розвитку у дітей, хворих на цукровий діабет 1 типу.

Результати дисертаційного дослідження відрізняються науковою новизною і практичним значенням для сучасної педіатрії. У дисертації та наукових публікаціях не виявлено ознак плагіату.

За формою і структурою дисертація відповідає вимогам, затвердженим наказом № 40 МОН України від 12 січня 2017 року, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Спільник Маргарити Сергіївни «Предиктори розвитку діабетичної периферичної полінейропатії та її роль в перебігу цукрового діабету I типу у дітей» на здобуття ступеня доктора філософії актуальна для сучасної медицини, являє собою самостійно виконану закінчену наукову працю, яка

застосуванням сучасних методів дослідження, має наукову новизну, практичну значимість, та обґрунтовані і достовірні висновки. В дисертаційній роботі та в опублікованих наукових працях відсутні порушення академічної доброчесності. Основні результати, нові наукові положення та висновки дисертації, повністю опубліковані в 5 наукових статтях та 7 тезах, зарахованих за темою дисертації; вони достатньо оприлюднені на 10 науково-практичних конференціях. Відповідність проведених досліджень прийнятим етичним нормам підтверджена висновком комісії з біоетики Запорізького державного медико-фармацевтичного університету № 1 від 15.01.2026 року; дисертаційні дослідження виконані відповідно до норм рукопису, про що свідчить Експертний метрологічний висновок № 422 від 06.01.2026 року. Дисертація повністю відповідає вимогам, передбаченим «ПОРЯДКОМ присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами).

За результатами аналізу новизни, теоретичного і практичного значення дисертації та опублікованих за її темою наукових праць, а також рівня оволодіння здобувачем теоретичних знань, практичних навичок та компетентностей, спільне засідання кафедр факультетської педіатрії, госпітальної педіатрії, дитячих інфекційних хвороб, дитячих хвороб ННІПО рекомендує Вченій раді ЗДМФУ утворити разову спеціалізовану вчену раду для публічного захисту дисертації Спільник М.С. на здобуття ступеня доктора філософії за її письмовою заявою.

Голосували «ЗА» - 12 осіб.

Голова фахового семінару:
доктор медичних наук, професор Олена ПАШКОВА

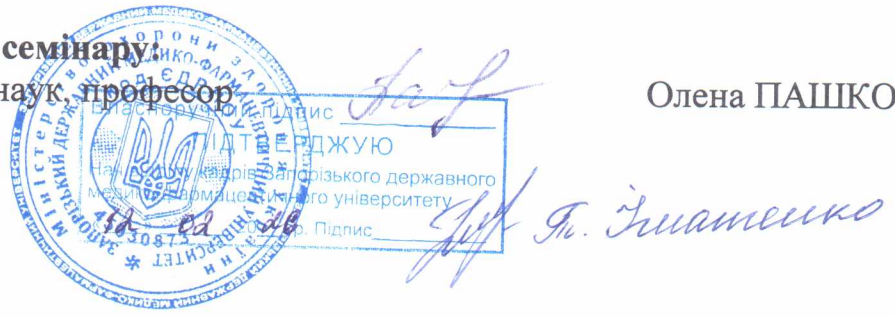

Пропозиція спільного засідання кафедр факультетської педіатрії, госпітальної педіатрії, дитячих інфекційних хвороб, дитячих хвороб Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України щодо складу разової спеціалізованої ради для публічного захисту дисертації Спільник Маргарити Сергіївни «Предиктори розвитку діабетичної периферичної полінейропатії та її роль в перебігу цукрового діабету І типу у дітей»

На підставі аналізу новизни, теоретичного і практичного значення дисертації та опублікованих за її темою наукових праць, а також рівня оволодіння здобувачем теоретичних знань, практичних навичок та компетентностей, спільне засідання кафедр факультетської педіатрії, госпітальної педіатрії, дитячих інфекційних хвороб, дитячих хвороб ННІПО рекомендує Вченій раді ЗДМФУ утворити разову спеціалізовану вчену раду для публічного захисту дисертації Спільник Маргарити Сергіївни на здобуття ступеня доктора філософії за її письмовою заявою, у такому складі:

Голова спеціалізованої вченої ради: професор кафедри госпітальної педіатрії Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України, д.мед.н,, професор Пашкова Олена Євгенівна.

Рецензент: завідувач кафедри дитячих інфекційних хвороб Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України, д.мед.н., професор Усачова Олена Віталіївна.

Опонент: керівник відділу дитячої ендокринної патології ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України», д.мед.н., професор Большова Олена Василівна.

Опонент: завідувач відділення наукової організації медичної допомоги школярам і підліткам ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», д.мед.н, професор Страшок Лариса Анатоліївна.

Опонент: завідувач відділу дитячої гастроентерології ДУ «Інститут гастроентерології НАМН України», д.мед.н., старший дослідник Завгородня Наталія Юріївна.

Голова фахового семінару:
д.мед.н., професор Олена ПАШКОВА

Секретар фахового семінару:
доцент кафедри
госпітальної педіатрії,
зк.мед.н. Олена ГИРЯ